

Türkiye'nin Petrol İthalatı Azaldı

Türkiye'nin toplam petrol ithalatı, eylülde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 11,4 azalarak 3 milyon 983 bin 275 ton oldu. » 3

TCMB'nin Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracına İlişkin Yönetmeliği Yürürlükte » 2

Türkiye'nin İhracatı Ekimde Arttı...

Türkiye'nin ihracatı ekimde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 20,1 artarak 20 milyar 792 milyon dolar, ithalatı yüzde 12,8 yükselişle 22 milyar 230 milyon dolar olarak gerçekleşti. » 4

Hizmet Üretici Fiyat Endeksinde %34,26 Artış

H-ÜFE ekimde bir önceki aya kıyasla yüzde 3,42, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 33,29, geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 34,26 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 28,35 artış gösterdi. » 3

Bülten

HAFTALIK

ARALIK

2021

YIL: 2

SAYI: 39

HAFTA:39

Yavuz Selim Mah. Tanrıverdi Sk. No:16/1 TURHAL

Tel: 0.356 275 12 14 E-Posta: turhaltso@tobb.org.tr

www.turhaltso.org.tr

TURHAL TİCARET VE SANAYİ ODASI HAFTALIK YAYIN ORGANI 29 Kasım - 3 Aralık 2021

ODAMIZ TS EN ISO 9001-2015 KALİTE YÖNETİM SİSTEMİ DENETİMİNİ BAŞARI İLE TAMAMLADI

Odamızda ISO 9001:2015 tekrar değerlendirme denetimi gerçekleştirildi. Türk Loydu denetçisi Engin Deniz tarafından gerçekleştirilen denetimde açılış oturumunun ardından, yürütülen faaliyetlerin ISO 9001:2015 standartlarına, dokümantasyon ve uygulama açısından uygunluğu denetlendi.

Denetimde odamızca yürütülen faaliyetlerin ISO 9001:2015 standartlarına, dokümantasyon ve uygulama açısından uygunluğu incelenirken, günün sonunda yapılan kapanış toplantısının ardından odamızın 2013 yılından beri sahip olduğu Kalite Belgesinin tekrar değerlendirme denetimi başarıyla tamamlandı ve 3 yıllık kullanım hakkı yenilendi.

Kamu İhalelerine İlişkin Yönetmelikte Değişikliğe Gidildi...

Kamu İhale Kurumu (KİK), mal ve hizmet alımı, yapım işleri ve elektronik ihale uygulama yönetmeliklerinde düzenlemeler yaptı.

Kurumun çerçeve anlaşma, danışmanlık hizmet alımı, hizmet alımı, mal alımı, yapım işleri ihaleleri ile elektronik ihale uygulama yönetmeliklerinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelikler ve İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Tebliğ ve Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına dair Tebliği, Resmi Gazete'de yayımlandı.

Yapılan değişikliklerle, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun kararları üzerine, mal ve hizmet alımı ile yapım işleri ihalelerinin aşırı düşük teklif tespit ve değerlendirme işlemleri yapılmadan en düşük teklif üzerinde bırakılmasına izin veren mevcut düzenlemeler yürürlükten kaldırıldı.

Buna göre, yönetmeliklerde düzenlenen parasal limitlerin altında kalan ihalelerde, ihale ilanı ve dokümanında belirtilmek kaydıyla, aşırı düşük teklif açıklaması istenilmesi veya aşırı düşük teklif sınır değerinin altında teklif sunan isteklilerin tekliflerinin açıklama istenmeksizin reddedilmesi suretiyle ihale işlemlerine devam edilmesi gerekecek. » 4

YILIN ÜÇÜNCÜ ÇEYREĞİNDE %7,4 BÜYÜME

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), yılın üçüncü çeyreğine (temmuz-eylül) ilişkin gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH) sonuçlarını açıkladı.

Buna göre, GSYH tahmini, zincirlenmiş hacim endeksi olarak, bu yılın üçüncü çeyreğinde, geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 7,4 arttı.

GSYH'yi oluşturan faaliyetler incelendiğinde bu yılın üçüncü çeyreğinde, geçen yılın aynı dönemine

kıyasla zincirlenmiş hacim endeksi olarak mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri yüzde 25,4, bilgi ve iletişim faaliyetleri yüzde 22,6, hizmetler yüzde 20,7, diğer hizmet faaliyetleri yüzde 11,7, sanayi yüzde 10, kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri yüzde 8,3 ve gayrimenkul faaliyetleri yüzde 4,7 arttı. Finans ve sigorta faaliyetleri yüzde 19,9, inşaat yüzde 6,7, tarım, ormancılık ve balıkçılık ise yüzde 5,9 azaldı.

Kredilerin Kripto Varlık Alımı İçin Kullanılması Engellenecek

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, bireysel ve tüzel müşterilere verilen kredili mevduat hesabı dahil tüm kredilerin, kripto varlıklarda kullanılmasının engellenmesi için bankalara uyarıda bulundu.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) tarafından Türkiye Bankalar Birliği ile Türkiye Katılım Bankaları Birliği'ne iletilen yazıda, bireysel ve tüzel müşterilere verilen kredili mevduat hesabı dahil tüm kredilerin, kripto varlıklara veya kayıtlı bankacılık ve sermaye piyasası sistemi dışına para çıkarılmasına yönelik işlemlerde kullanımının engellenmesi için azami hassasiyetin gösterilmesinin gerekli görüldüğü belirtildi. » 4

Ham Çelik Üretiminde Artış

Türkiye Çelik Üreticileri Derneği (TÇÜD), ekim ayına ilişkin üretim, tüketim ve dış ticaret verilerini açıkladı.

Buna göre, Türkiye'nin ham çelik üretimi, ekimde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 8 artışla 3,5 milyon ton, ocak-ekim döneminde ise yüzde 14,2 yükselişle 33,3 milyon ton seviyesinde gerçekleşti.

Nihai mamul tüketimi ise ekimde yıllık bazda yüzde 0,6 azalışla 2,5 milyon ton, ocak-ekim dönemi itibarıyla ise yüzde 13,2 yükselişle 27,6 milyon ton olarak hesaplandı. » 2

SPK'DAN GayriMenkul Yatırım Fonlarına Düzenleme

Sermaye Piyasası Kurulu Gayrimenkul Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği'nde yaptığı değişiklik, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. » 3

Ekonomik Güven Endeksi verileri Açıklandı

Türkiye İstatistik Kurumu, kasım ayına ilişkin ekonomik güven endeksi verilerini açıkladı.

Buna göre, ekonomik güven endeksi ekimde 101,4 iken, kasımda yüzde 2,0 oranında azalarak 99,3 değerine düştü. Ekonomik güven endeksindeki düşüş, tüketici ve hizmet sektörü güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklandı.

Tüketici güven endeksi bir önceki aya göre kasımda yüzde 7,3 oranında azalarak 71,1 değerini, hizmet sektörü güven endeksi yüzde 0,7 oranında azalarak 119,4 değerini aldı. » 2

Bankaların Aktifleri 7,3 Trilyon Lirayı Aştı...

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından, ekim ayına ilişkin "Türk Bankacılık Sektörünün Konsolide Olmayan Ana Göstergeleri" raporu yayımlandı. » 2

Kırsal Kalkınma Desteklerine Erişim Kolaylaştırıldı...

Kırsal kalkınma destekleri kapsamında tarıma dayalı ekonomik yatırımların ve kırsal ekonomik altyapı yatırımlarının desteklenmesine yönelik koşullar yeniden düzenlendi.

Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. » 3

Toplam 6 kısımdan oluşan yönetmelikle, ödeme ve elektronik para kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve faaliyetleri ile ödeme hizmeti sağlayıcıları, ödeme hizmetlerinin sunulması ve elektronik para ihracına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi amaçlanıyor.

İlgili mevzuatta yapılan Kanun değişikliği sonrasında oluşturulan yönetmelikte, ödeme hizmetleri ve elektronik para ihracı faaliyetlerinin etkin ve kesintisiz bir şekilde sürdürülebilmesi, ödemeler alanının gelişiminin desteklenmesi ve bu kuruluşların kurumsal yapılarını sağlamlaştırılması yönünde düzenlemeler yapıldı.

Düzenlemeler doğrultusunda, faaliyet izni başvurusu yapan şirketin unvanının ödeme kuruluşu ya da elektronik para kuruluşu olduğunu gösterir ibareleri içermesi zorunlu olacak. Faaliyet izni başvurusunda bulunan şirketin ödemiş sermayesinin, fatura ödemelerine aracılık edilmesine yönelik hizmetleri sunması için en az 1 milyon lira, diğer ödeme hizmetlerini gerçekleştirmesi için en az 2 milyon lira, elektronik para ihraç etmek için ise en az 5 milyon lira olması gerekecek.

Yönetmeliğin izne tabi işlemler bölümünde faaliyet izni başvurusuna ilişkin hükümler belirlenirken, bu kapsamda daha önce tek aşamadan oluşan başvuru süreci istihbari inceleme aşaması ve nihai onay aşaması olmak üzere iki aşamaya ayrıldı. Böylelikle gerçek anlamda ödeme veya elektronik para kuruluşu olarak faaliyet göstermeyi planlayan şirketler için ilk aşamada esas maliyet yükü getirebilecek hususların sadece kağıt üzerinde belgelendirilmesi, daha sonraki aşamada bu hususların uygulamaya geçirilip geçirilmediğinin kontrol edilmesi yükümlülüğü getirildi.

Pay edinin ve devirlerinin bankanın iznine tabi tutulduğu yönetmelik ile söz konusu işlemin detayları da belirlendi.

Öte yandan kuruluşun faaliyetleri sırasında sunduğu hizmetlerin kesintisiz, güvenli, etkin ve verimli bir şekilde sürdürülmesini sağlamak amacıyla gerekli personel ve teknik donanımın sahip olması, bilgi sistemleri ve teknolojik altyapıyı kurması, temsilci seçimine özen göstermesi gibi hususlar hüküm altına alındı.

Elektronik paranın ihracına ilişkin detaylar belirlendi

Elektronik paranın ihracına ilişkin detayların belirlendiği Yönetmelik ile kuruluşların aldığı fon tutarı kadar elektronik parayı gecikmeksizin ihraç etmesi zorunlu kılındı. Böylece elektronik para karşılığında alınan fon için faiz işletilemeyecek, müşteriye elektronik paranın tutulduğu süreye ve tutara bağlı herhangi bir menfaat sağlanamayacak.

Sadece birebir bir itibarı para karşılığı olarak çıkarılan ve sanal olarak oluşturulup dijital ağılar üzerinden dağıtımı yapılan gayri maddi varlıklar; ihraç eden kuruluş tarafından kabul edilen fon karşılığı ihraç edilmesi, elektronik olarak saklanması, kanunda tanımlanan ödeme işlemlerini gerçekleştirmek için kullanılması ve ihraç eden kuruluş dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından da ödeme aracı olarak kabul edilmesi durumunda elektronik para olarak kabul edilecek.

Dolayısıyla bitcoin ve benzeri kripto varlıklar ile itibarı para dışındaki varlıklara dayalı çıkarılan kripto varlıklar düzenleme kapsamı dışında tutuldu.

Temsilci seçiminde denetleme artırıldı

Kuruluşların, ödeme hizmetlerini elektronik veya fiziki kanallar üzerinden temsili aracılığıyla yürütebilmesi için gerekli koşullar da belirlenirken, kuruluşların temsilcileri seçme ve bunları denetleme süreçleriyle ilgili kapsamlı düzenlemeler yapıldı.

Bu doğrultuda, söz konusu temsilcinin işlem yapabilmesi için gerekli bilgi ve belgeleri temin etmesi, ödeme hizmetlerinin sorunsuz ve mevzuata uygun şekilde sunulması konusunda risk oluşturmadığına kanaat getirilmesi gerekecek. Kuruluş ayrıca, Birlik tarafından oluşturulan listeye kaydedilmemiş temsilcisi aracılığıyla ödeme hizmeti sunamayacak ve bu liste Birliğin internet sitesinde kamuoyunun erişimine açık şekilde yayımlanacak.

Öte yandan işlenmiş kıymetli maden ve kıymetli taş alım satımında bulunan kuyumcu, sarraf ve mücevheratçı gibi isimlerle faaliyet gösteren kişilerin temsili seçilemeyecek. TCMB, faaliyet alanı bazında temsili olamayacak diğer gerçek veya tüzel kişileri belirlemeye yetkili olacak.

Yönetmelik ile ödeme ve elektronik para kuruluşlarıncı yapılacak faaliyetler de detaylandırılarak kredi kullandırma yasağı getirildi. Kuruluşların döviz alım satım işlemlerine de bazı sınırlamalar koyuldu.

Buna göre, söz konusu kuruluşlar kredi veremeyecek ve kredi verdiği izlenimini yaratacak şekilde reklam ve pazarlama faaliyetlerinde bulunamayacak. Ödenmesine aracılık edilen tutarları da taksitlendiremeyecek. Kuruluş, işlemin her iki tarafının da Türkiye'de yerleşik olduğu ve Türkiye'de bulunan ödeme hizmeti sağlayıcılarının

TCMB'nin Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracına İlişkin Yönetmeliği Yürürlükte

kullandığı ödeme işlemleriyle ilgili döviz alım satımı yapamayacak. Söz konusu ödeme işlemleriyle ilgili döviz alım satımı, sadece işlemin taraflarının birinin yurt dışında bulunması şartıyla gerçekleştirilebilecek.

Kuruluş temsilcileri de yetkisiz olarak döviz alım satım faaliyetinde bulunamayacak, çalışma yerlerinde döviz kurlarını gösteren pano, doküman, cihaz bulunduramayacak. Ayrıca, temsilciler döviz alım satımı yapıldığı izlenimini uyandıracak hiçbir kelime, deyim ve işaret de kullanamayacak.

Yurt dışında yerleşik kuruluşlarla iş birliği

Yönetmelik ile ödeme ve elektronik para kuruluşlarının yurt dışındaki tüzel kişilerle amaç veya faaliyetleri doğrultusunda iş birliği yapabilmesi şarta bağlandı.

Bu doğrultuda söz konusu iş birliği; kuruluşun kanun kapsamına giren ödeme hizmetlerini yurt içinde yerleşik müşterilerine yurt dışında yerleşik tüzel kişiyle birlikte sunması şeklinde olabilecektir. Bu işlem; sadece gönderen veya alıcının en az birisinin yurt dışında bulunduğu ödeme hizmetleriyle sınırlı olacak şekilde yapılabilecek.

İş birliği yapılan yurt dışında yerleşik tüzel kişi, müşteriye karşı tek başına hizmetin görülen yüzü olamayacak, her türlü belge, ilan ve reklamlarında veya kamuoyuna yaptığı açıklamalarda kendi marka ve logolarını yurt içinde faaliyet izni aldığı izlenimini yaratacak şekilde kullanamayacak. Ayrıca, yurt içinde yerleşik müşterileri hedefleyecek şekilde internet sitesi de kuramayacak.

Kuruluşun yurt dışındaki tüzel kişilerle iş birliği yapabilmesi TCMB'nin iznine tabi tutulurken, banka kuruluşun yapılmış iş birliklerinin sonlandırılması veya sınırlandırmasını istemeye yetkili kılındı. Bu madde uyarınca TCMB, yurt dışında yerleşik tüzel kişilerle iş birliği yapması durumunda, kuruluşu ilave özkaynak ve teminat bulundurma yükümlülüğü getirebilecek.

Kurulacak iş birliği neticesinde gerçekleştirilecek ödeme işlemlerine ilişkin belge ve kayıtların kuruluş tarafından yurt içinde saklanması da zorunlu olacak. Öte yandan işlemlerin yurt içindeki ödeme veya elektronik para kuruluşunun üzerinden geçmesi ve tüm işlemlere ilişkin iş kayıtlarının yurt içinde bulunan kuruluş nezdinde bulunması halinde bu zorunluluk aranmayacak.

Özkaynak

Yönetmelik ile asgari özkaynak yükümlülüğü ve teminat mekanizması gözden geçirilerek ödeme ve elektronik para kuruluşlarının finansal açıdan sağlam bir yapıda olmalarını sağlayacak kurallar da getirildi.

Bu kapsamda özkaynağın fatura ödeme kuruluşları için 3 milyon liradan, diğer ödeme kuruluşları için 5 milyon liradan ve elektronik para kuruluşları için 13 milyon liradan az olmaması hükmüne bağlandı. Söz konusu tutarlar, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan fiyat endekslerindeki yıllık değişimler göz önünde bulundurularak TCMB tarafından her yıl ocak ayında tekrar değerlendirilecek.

Diğer taraftan, fatura ödeme kuruluşları için 2 milyon lira, diğer ödeme kuruluşları için 3 milyon lira ve elektronik para kuruluşları için 5 milyon lira teminat şartı getirilirken, bu miktarların müşteri ve temsili sayısına bağlı olarak artırılabilmesinin önü açıldı.

Ödeme ve elektronik para kuruluşlarına ilişkin tebliğ

Bu arada TCMB'nin Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşlarının Bilgi Sistemleri ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcılarının Ödeme Hizmetleri Alanındaki Veri Paylaşım Servislerine İlişkin Tebliği' de Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Tebliğ ile ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının faaliyetlerinin yürütülmesinde kullandıkları bilgi sistemlerinin yönetimi ve yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetlenmesinin yanı sıra ödeme hizmeti sağlayıcılarının ödeme hizmetleri alanındaki veri paylaşım servislerine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi amaçlanıyor.

Söz konusu düzenleme ile Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi de sunduğu ödeme hizmetleri ve elektronik para ihracıyla ilgili Tebliğ hükümlerine tabi tutuldu.

Bilgi sistemleri yönetiminde esas alınacak ilkeler ile ödeme hizmetlerinde kullanılan veri paylaşım servislerine ilişkin hükümlerin detaylandırıldığı Tebliğde, hesap hizmeti sağlayıcılarının Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi tarafından kurulacak yapıya bağlanmasının önü açıldı.

Toplam 5 bölümden oluşan tebliğin uygulamaya alınmasıyla "Ödeme Kuruluşları ve Elektronik Para Kuruluşlarının Bilgi Sistemlerinin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Tebliğ" de yürürlükten kaldırıldı.

Bankaların Aktifleri 7,3 Trilyon Lirayı Aştı...

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından, ekim ayına ilişkin "Türk Bankacılık Sektörünün Konsolide Olmayan Ana Göstergeleri" raporu yayımlandı.

Buna göre, ekimde bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü 7 trilyon 374 milyar 436 milyon lira düzeyinde gerçekleşti. Sektörün aktif toplamı 2020 sonuna göre 1 trilyon 267 milyar 994 milyon lira artış kaydetti.

Bu dönemde sektörün en büyük aktif kalemi olan krediler 4 trilyon 181 milyar 923 milyon lira, menkul değerler 1 trilyon 242 milyar 945 milyon lira oldu.

Geçen yılın sonuna göre sektörün toplam aktif yüzde 20,8, krediler toplamı yüzde 16,9 ve menkul değerler toplamı ise yüzde 21,5 yükseldi. Ekimde kredilerin takibe dönüşüm oranı da yüzde 3,50 seviyesinde gerçekleşti.

Sektörün net karı 66 milyar 87 milyon lira oldu

Bankaların kaynakları içinde, en büyük fon kaynağı durumunda olan mevduat, ekimde 2020 sonuna göre yüzde 25,6 artarak 4 trilyon 340 milyar 506 milyon liraya yükseldi.

Aynı dönemde öz kaynak toplamı yüzde 10,9 artışla 664 milyar 932 milyon liraya çıktı. Sektörün ekim sonu itibarıyla dönem net karı 66 milyar 87 milyon lira, sermaye yeterliliği standart oranı yüzde 17,31 seviyesinde gerçekleşti.27 milyon lira artarak 853 milyar 185 milyon lira oldu.

Ham Çelik Üretiminde Artış

Türkiye Çelik Üreticileri Derneği (TÇÜD), ekim ayına ilişkin üretim, tüketim ve dış ticaret verilerini açıkladı.

Buna göre, Türkiye'nin ham çelik üretimi, ekimde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 8 artışla 3,5 milyon ton, ocak-ekim döneminde ise yüzde 14,2 yükselişle 33,3 milyon ton seviyesinde gerçekleşti.

Nihai mamul tüketimi ise ekimde yıllık bazda yüzde 0,6 azalışla 2,5 milyon ton, ocak-ekim dönemi itibarıyla ise yüzde 13,2 yükselişle 27,6 milyon ton olarak hesaplandı.

Dış ticaret verileri

Çelik ürünleri ihracatı, ekimde geçen yılın aynı ayına kıyasla miktarda yüzde 23 artışla 1,9 milyon ton, değerinde ise yüzde 124 yükselişle 1,8 milyar dolara ulaştı. İhracat, ocak-ekim döneminde geçen yılın aynı dönemine göre miktarda yüzde 24,6 yükselerek 16,6 milyon ton, değerinde ise yüzde 98,5 artarak 13,4 milyar dolar oldu.

İthalat, ekimde miktarda yüzde 7,9 artışla 1,04 milyon ton, değerinde ise yüzde 90,5 yükselişle 1,2 milyar dolar olarak gerçekleşti. Ocak-ekim döneminde ise ithalat miktarda yüzde 24,8 artışla 12,9 milyon ton, değerinde yüzde 88,6 yükselişle 11,7 milyar dolar seviyesine çıktı.

Geçen yılın ocak-ekim döneminde yüzde 109 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, bu yılın aynı döneminde yüzde 115 seviyesine yükseldi.

Çelik üretimindeki artışta yurt dışı talep önemli rol oynuyor

Açıklamada yer alan değerlendirmelere göre, Türkiye'nin ham çelik üretimindeki artışta yurt içi değil, yurt dışı talep önemli rol oynuyor. İhracattaki canlılık sayesinde, bütün koruma tedbirlerine rağmen, sektör uluslararası piyasada başarı gösteriyor. Bu durumun gelecek aylarda da devam etmesi bekleniyor.

Düşen tüketime rağmen ithalatın artmaya devam etmesi, çelik sektörünün yurt içi pazardaki payının gerilemesine sebep oluyor.

Ekonomik Güven Endeksi verileri Açıklandı

Türkiye İstatistik Kurumu, kasım ayına ilişkin ekonomik güven endeksi verilerini açıkladı.

Buna göre, ekonomik güven endeksi ekimde 101,4 iken, kasımda yüzde 2,0 oranında azalarak 99,3 değerine düştü. Ekonomik güven endeksindeki düşüş, tüketici ve hizmet sektörü güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklandı.

Tüketici güven endeksi bir önceki aya göre kasımda yüzde 7,3 oranında azalarak 71,1 değerini, hizmet sektörü güven endeksi yüzde 0,7 oranında azalarak 119,4 değerini aldı.

Reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi yüzde 0,6 oranında artarak 112,0 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi yüzde 0,6 oranında artarak 121,9 değerini, inşaat sektörü güven endeksi yüzde 1,0 oranında artarak 93,6 değerini aldı.

KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİNE ERİŞİM KOLAYLAŞTIRILDI

Kırsal kalkınma destekleri kapsamında tarıma dayalı ekonomik yatırımların ve kırsal ekonomik altyapı yatırımlarının desteklenmesine yönelik koşullar yeniden düzenlendi.

Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Buna göre, nüfusu 20 binin altındaki yerleşim yerlerinde belediyeden yapı ruhsatı olmadığına dair belge sunulması halinde yapı ruhsatı sunma zorunluluğu kaldırıldı.

Sera ve soğuk hava depolarında teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon için hibe başvurusuna uygun hale getirildi.

2020-2021 başvuru döneminin fiziki son tamamlanma tarihi 1 Temmuz 2022'ye uzatıldı.

SPK, Gayrimenkul Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği'nde değişikliğe gitti.

Buna göre, Kurucu ve Portföy yöneticisi tanımlarına "gayrimenkul ve girişim sermayesi portföy yönetim şirketini" kısmı ilave edilirken, tebliğin döndürücü maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi, "Bununla birlikte, fon, tapuya tescil, değişiklik, terkin ve düzeltme talepleri dâhil olmak üzere her türlü sicil işlemleri ile ortağı olacağı anonim ortaklıkların kuruluş, sermaye arttırımı veya pay devri işlemleri dahil her tür ticaret sicili işlemleriyle sınırlı olarak tüzel kişiliği haiz addolunur." şeklinde değiştirildi.

Ayrıca fonların portföy işletmek amacıyla kullanabilecekleri varlıklara; gayrimenkul sertifikaları ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığının fon kullanıcısı olduğu kira sertifikaları eklenirken, yapılabilecek işlemlere ise; repo ve ters repo işlemleri, vaad sözleşmeleri ile taahhütlü işlem pazarında gerçekleştirilen işlemler, altın ve diğer kıymetli madenler ile bunlara dayalı para ve sermaye piyasası araçları da dahil edildi.

Tebliğin dokuzuncu maddesi de şu şekilde değiştirildi: "4 üncü maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendinde belirtilen

Sadece 2020-2021 başvuru döneminde geçerli olmak üzere inşaat işleri ile ilgili mevzuat gereği alınması gerekli izin ve ruhsatların nihai rapor ekinde sunulması sağlandı.

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Tarım sektöründen başka ekonomik faaliyeti bulunmayan, tarım sigortalılığı olan ve sigorta primlerini düzenli ödeyen gerçek kişilerin bu durumu belgelendirmeleri halinde yatırım yerinin kırsal alanda olup olmadığına bakılmaksızın hibe başvurularının kabulü sağlandı.

"A iş planı" kapsamında makine ekipman için başvuruda bulunan yatırımcılara kolaylık sağlanması amacıyla ilgili kanun kapsamında konular şehirler yatırımının önünde engel olmaktan kaldırıldı.

2020-2021 başvuru döneminin fiziki son tamamlanma tarihi 1 Temmuz 2022'ye uzatıldı.

Türkiye'nin Petrol İthalatı Azaldı...

Türkiye'nin toplam petrol ithalatı, eylülde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 11,4 azalarak 3 milyon 983 bin 275 ton oldu.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun eylül ayına ilişkin "Petrol Piyasası Sektör Raporu"na göre, Türkiye'nin toplam petrol ithalatı içinde en büyük kalemi oluşturan ham petrole ithalat yüzde 16,6 azalarak 2 milyon 843 bin 451 tona düştü.

Toplam petrol ithalatı ise eylülde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 11,4 azalışla 3 milyon 983 bin 275 tona geriledi.

Bu dönemde motorin türleri ithalatı yüzde 5,2 artışla 946 bin 200 ton seviyesinde gerçekleşti. İthalatın kalan bölümünü havacılık ve denizcilik yakıtları, benzin ve fuel-oil türleri ile diğer ürünler oluşturd.

En fazla ham petrol ve petrol ürünleri ithalatı 1 milyon 75 bin tonla Irak'tan yapılırken, bu ülkeyi 823 bin 258 tonla Rusya ve 375 bin 194 tonla Norveç izledi.

Öte yandan, benzin satışları eylülde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 2,1 artarak 297 bin 978 tona çıkarken, motorin satışları yüzde 0,9 azalışla 2 milyon 427 bin 13 tona indi. Toplam petrol ürünleri satışları da yüzde 1,2 artışla 2 milyon 849 bin 60 ton olarak kayıtlara geçti.

Petrol ürünleri ihracatı yüzde 11,3 arttı

Geçen yıl yeni tip koronavirüs salgınının yayılmasını önlemek için uygulanan kısıtlamalara bağlı olarak dünya noktasına gelen havacılık yakıtları ihracatında toparlanma sürüyor. Havacılık yakıtları ihracatı eylülde yüzde 17,8 artarak 226 bin 143 ton oldu.

Söz konusu dönemde, denizcilik yakıtları ihracatı da yüzde 136,4 artışla 82 bin 50 ton olarak gerçekleşti. Benzin türleri ihracatı yüzde 31,2 azalışla 125 bin 515 tona, motorin türleri ihracatı yüzde 11,5 azalışla 177 bin 761 tona düştü.

Petrol piyasasında diğer ürünlerle birlikte toplam ihracat yüzde 11,3 artarak 746 bin 156 ton oldu.

Petrol ürünleri üretiminde yüzde 6,4 artış

Motorin türleri üretimi, eylülde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 2,5 artışla 1 milyon 520 bin 636 ton, benzin türleri üretimi yüzde 14,4 yükselişle 438 bin 963 ton, havacılık yakıtları üretimi yüzde 36,7 artışla 305 bin 153 ton oldu.

Denizcilik yakıtları üretimi ise yüzde 150,3 artışla 126 bin 193 ton olarak hesaplandı. Diğer yakıt türleriyle toplam rafineri petrol ürünleri üretimi yüzde 6,4 artışla 3 milyon 216 bin 485 tona çıktı.

Bu dönemde petrol ürünleri satışlarındaki kısıtlı artış ve üretimdeki büyüme ithalatı sınırladırdı. da yüzde 5,4 oranında azalarak 91,4 oldu.

H-ÜFE'de %36,24 Artış

Türkiye İstatistik Kurumu, ekim ayına ilişkin "Hizmet Üretici Fiyat Endeksi" sonuçlarını açıkladı.

Buna göre, H-ÜFE ekimde bir önceki aya kıyasla yüzde 3,42, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 33,29, geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 34,26 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 28,35 artış gösterdi.

Gayrimenkul hizmetlerinde yüzde 144,42 artış

Endeks, geçen yılın aynı ayına göre, ulaştırma ve depolama hizmetlerinde yüzde 34,84, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde yüzde 25,68, bilgi ve iletişim hizmetlerinde yüzde 13,7, gayrimenkul hizmetlerinde yüzde 144,42, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde yüzde 21,37, idari ve destek hizmetlerinde yüzde 21,4 arttı.

Aylık bazda, ulaştırma ve depolama hizmetlerinde yüzde 4,4, bilgi ve iletişim hizmetlerinde yüzde 2,55, gayrimenkul hizmetlerinde yüzde 14,97, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde yüzde 3,95 artış gerçekleşirken, idari ve destek hizmetlerinde yüzde 0,71, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde yüzde 2,16 azalış görüldü.

Yıllık H-ÜFE'ye göre 21 alt sektör daha düşük, 6 alt sektör daha yüksek değişim gösterdi.

H-ÜFE sektörlerindeki yıllık en düşük artış büro yönetimi, büro destek ve diğer iş destek hizmetlerinde yüzde 8,85, telekomünikasyon hizmetlerinde yüzde 9,06, hukuk ve muhasebe hizmetlerinde yüzde 12,21 oldu.

Buna karşılık gayrimenkul hizmetleri yüzde 144,42, su yolu taşımacılığı hizmetleri yüzde 87,37, depolama ve destek hizmetleri (taşımacılık için) yüzde 58,75 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler olarak kayıtlara geçti.

En fazla aylık artış posta ve kurye hizmetlerinde

Aylık H-ÜFE'ye göre 17 alt sektör daha düşük, 10 alt sektör daha yüksek değişim gösterdi. Ekimde H-ÜFE sektörlerindeki konaklama hizmetlerinde yüzde 9,07, seyahat acentesi, tur operatörü, diğer rezervasyon hizmetlerinde yüzde 5,32, hava yolu hizmetlerinde yüzde 2,5 azalış gerçekleşti.

Buna karşılık posta ve kurye hizmetleri yüzde 37,15, programcılık ve yayıncılık hizmetleri yüzde 18,95, gayrimenkul hizmetleri yüzde 14,97 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.

ENFLASYON RAKAMLARI AÇIKLANDI

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) kasımda aylık bazda yüzde 3,51, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) yüzde 9,99 artış gösterdi. Yıllık enflasyon tüketici fiyatlarında yüzde 21,31, yurt içi üretici fiyatlarında yüzde 54,62 oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, kasım ayı itibarıyla 12 aylık ortalamalar dikkate alındığında, tüketici fiyatları yüzde 17,71, yurt içi üretici fiyatları yüzde 38,94 arttı.

Yıllık TÜFE'ye göre, en düşük artış yüzde 5,77 ile haberleşme ana grubunda gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre artışın düşük olduğu diğer ana gruplar sırasıyla yüzde 7,91 ile alkollü içecekler ve tütün, yüzde 8,33 ile giyim ve ayakkabı ve yüzde 13,96 ile eğlence ve kültür oldu. Buna karşılık, bir önceki yılın aynı ayına göre artışın yüksek olduğu ana gruplar ise sırasıyla, yüzde 28,90 ile lokanta ve oteller, yüzde 27,11 ile gıda ve alkolsüz içecekler, yüzde 25,14 ile ev eşyası oldu.

Aylık TÜFE'ye göre, ana harcama grupları itibarıyla kasımda en az artış gösteren ana gruplar yüzde 0,03 ile alkollü içecekler ve tütün, yüzde 0,08 ile eğitim ve yüzde 0,58 ile haberleşme oldu. Buna karşılık, 2021 yılı Kasım ayında artışın yüksek olduğu ana gruplar ise sırasıyla, yüzde 6,31 ile ulaştırma, yüzde 5,36 ile çeşitli mal ve hizmetler, yüzde 4,10 ile lokanta ve oteller oldu.

Yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE)

Sanayinin dört sektörünün yıllık değişimleri; madencilik ve taş ocakçılığında yüzde 44,53, imalatı yüzde 53,24, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 72,42, su temininde yüzde 33,08 artış olarak gerçekleşti.

Sanayinin dört sektörünün aylık değişimleri; madencilik ve taş ocakçılığında yüzde 11,64, imalatı yüzde 9,55, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 14,33, su temininde yüzde 1,00 artış olarak gerçekleşti.

Yıllık Yİ-ÜFE'ye göre, en düşük artış; yüzde 12,60 ile giyim eşyası, yüzde 19,66 ile deri ve ilgili ürünler, yüzde 22,23 ile diğer madencilik ve taş ocakçılığı ürünleri alt sektörlerinde gerçekleşti. Buna karşılık kok ve rafine petrol ürünleri yüzde 145,94, ham petrol ve doğal gaz yüzde 116,51, ana metaller yüzde 97,13 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.

Aylık Yİ-ÜFE'ye göre, bütün ürünleri aylık değişim göstermeyen tek alt sektör oldu. Aylık en düşük artış; yüzde 0,23 ile temel eczacılık ürünleri ve müstahzarları, yüzde 1,00 ile su ve suyun arıtılması ve dağıtılması, yüzde 2,14 ile içecekler alt sektörlerinde gerçekleşti. Buna karşılık ham petrol ve doğalgaz yüzde 20,67, kömür ve linyit yüzde 16,72, tekstil ürünleri yüzde 14,37 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.

Kredilerin Kripto Varlık Alımı İçin Kullanılması Engellenecek

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, bireysel ve tüzel müşterilere verilen kredili mevduat hesabı dahil tüm kredilerin, kripto varlıklarda kullanılmasının engellenmesi için bankalara uyarıda bulundu.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) tarafından Türkiye Bankalar Birliği ile Türkiye Katılım Bankaları Birliği'ne iletilen yazıda, bireysel ve tüzel müşterilere verilen kredili mevduat hesabı dahil tüm kredilerin, kripto varlıklara veya kayıtlı bankacılık ve sermaye piyasası sistemi dışına para çıkarılmasına yönelik işlemlerde kullanımının engellenmesi için azami hassasiyetin gösterilmesinin gerekli görüldüğü belirtildi.

Kurum daha önce, kredilerin müşterilerce cari veya yakın dönemli ihtiyaçları ya da kredinin amacına matuf faaliyetler haricindeki işlemlerde kullanmamasına yönelik bankalar tarafından gerekli kontrollerin azami seviyede oluşturulması uyarısında bulunmuştu.

Sermaye piyasası sistemi dışına para çıkarılmasına yönelik faaliyetler; Söz konusu işlemler ise "döviz ve altın alım işlemleri", "vadeli mevduat, repo, hisse senedi gibi finansal getirici sağlamaya dönük yatırımlar", "bankalar ve banka dışı finansal kuruluşlar nezdindeki vadesi gelmemiş diğer kredi risklerinin kapatılması", "makul seviyelerin üzerinde nakit çekimi talebi", "somut ve desteğin amacına uygun makul bir gerekçe olmaksızın başka bir bankaya ve aracı kuruma veya geçerli belgeler üzerinden tespit edilmiş ve mevzuata uygun ithalatların ödemesi haricinde yurt dışına transfer yapılması" olarak sıralanmıştı.

Son uyarı yazısı ile bu işlemlere kripto varlıklar ile kayıtlı bankacılık ve sermaye piyasası sistemi dışına para çıkarılmasına yönelik faaliyetler eklenmiş oldu.

Türkiye'nin İhracatı Ekimde Arttı...

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle oluşturulan ekim ayına ilişkin geçici dış ticaret verileri açıklandı.

Buna göre, ihracat ekimde, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 20,1 artarak 20 milyar 792 milyon dolar, ithalat yüzde 12,8 artarak 22 milyar 230 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Ocak-Ekim döneminde ihracat yüzde 33,9, ithalat yüzde 22,5 arttı

Genel ticaret sistemine göre ihracat Ocak-Ekim döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 33,9 artarak 181 milyar 673 milyon dolar, ithalat yüzde 22,5 artarak 215 milyar 533 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Dış ticaret açığı Ekim ayında yüzde 40,1 azaldı

Ekim ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 40,1 azalarak 2 milyar 399 milyon dolardan, 1 milyar 438 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2020 Ekim ayında yüzde 87,8 iken, 2021 Ekim ayında yüzde 93,5'e yükseldi.

İmalat sanayinin toplam ihracattaki payı yüzde 95,0 oldu

Ekonomik faaliyetlere göre ihracatta, 2021 Ekim ayında imalat sanayinin payı yüzde 95,0, tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı yüzde 3,1, madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün payı yüzde 1,5 oldu.

Ocak-Ekim döneminde ekonomik faaliyetlere göre ihracatta imalat sanayinin payı yüzde 94,6, tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı yüzde 3,0, madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün payı yüzde 1,8 oldu.

Ekim ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya oldu

Ekim ayında ihracatta ilk sırayı Almanya aldı. Almanya'ya yapılan ihracat 1 milyar 692 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 1 milyar 306 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 223 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 1 milyar 131 milyon dolar ile Irak, 1 milyar 104 milyon

dolar ile İtalya takip etti. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın yüzde 31,1'ini oluşturdu.

Ocak-Ekim döneminde ihracatta ilk sırayı Almanya aldı. Almanya'ya yapılan ihracat 15 milyar 789 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 11 milyar 836 milyon dolar ile ABD, 10 milyar 895 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 9 milyar 202 milyon dolar ile İtalya ve 8 milyar 757 milyon dolar ile Irak takip etti. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın yüzde 31,1'ini oluşturdu.

İthalatta ilk sırayı Çin aldı

İthalatta Çin ilk sırayı aldı. Ekim ayında Çin'den yapılan ithalat 2 milyar 525 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 2 milyar 434 milyon dolar ile Rusya, 1 milyar 509 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 58 milyon dolar ile ABD, 945 milyon dolar ile İtalya izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın yüzde 38,1'ini oluşturdu.

Ocak-Ekim döneminde ithalatı ilk sırayı Çin aldı. Çin'den yapılan ithalat 26 milyar 61 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 22 milyar 611 milyon dolar ile Rusya, 17 milyar 876 milyon dolar ile Almanya, 10 milyar 515 milyon dolar ile ABD, 9 milyar 306 milyon dolar ile İtalya izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın yüzde 40,1'ini oluşturdu.

İhracat 2021 yılı Ocak-Ekim döneminde 172 milyar 303 milyon dolar oldu

Özel ticaret sistemine göre ihracat, 2021 yılı Ocak-Ekim döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 34,2 artarak 172 milyar 303 milyon dolar, ithalat yüzde 23,0 artarak 207 milyar 342 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Ocak-Ekim döneminde dış ticaret açığı yüzde 12,8 azalarak 40 milyar 192 milyon dolardan, 35 milyar 39 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2020 Ocak-Ekim döneminde yüzde 76,2 iken, 2021 yılının aynı döneminde yüzde 83,1'e yükseldi.

Kamu İhalelerine İlişkin Yönetmelikte Değişikliğe Gidildi

Mal ve hizmet alımı ile yapım işleri ihalelerinin aşırı düşük teklif tespit ve değerlendirme işlemleri yapılmadan en düşük teklif üzerinde bırakılmasına izin veren mevcut düzenlemeler yürürlükten kaldırıldı.

Kamu İhale Kurumu (KİK), mal ve hizmet alımı, yapım işleri ve elektronik ihale uygulama yönetmeliklerinde düzenlemeler yaptı.

Kurumun çerçeve anlaşma, danışmanlık hizmet alımı, hizmet alımı, mal alımı, yapım işleri ihaleleri ile elektronik ihale uygulama yönetmeliklerinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelikler ve İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Tebliğ ve Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına dair Tebliği, Resmi Gazete'de yayımlandı.

Yapılan değişikliklerle, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun kararları üzerine, mal ve hizmet alımı ile yapım işleri ihalelerinin aşırı düşük teklif tespit ve değerlendirme işlemleri yapılmadan en düşük teklif üzerinde bırakılmasına izin veren mevcut düzenlemeler yürürlükten kaldırıldı.

Buna göre, yönetmeliklerde düzenlenen parasal limitlerin altında kalan ihalelerde, ihale ilanı ve dokümanında belirtilmek kaydıyla, aşırı düşük teklif açıklaması istenilmesi veya aşırı düşük teklif sınırı değerinin altında teklif sunan isteklilerin

tekliflerinin açıklama istenmeksizin reddedilmesi suretiyle ihale işlemlerine devam edilmesi gerekecek.Aşırı düşük teklif sorgulaması yapılan elektronik ihalelerde isteklilere ait yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde gerçekleştirilecek işlemler ve ihale komisyonlarının teklif değerlendirmesine ilişkin diğer işlemleri de açığa kavuşturuldu.

Bu çerçevede, aşırı düşük teklif açıklamasının isteneceği ihalelerde, yeterli bilgileri tablosunda beyan edilen bilgi ve belgeleri tevsik edici belgeleri veya aşırı düşük teklif açıklamasını sunmayan isteklilerin teklifleri değerlendirme dışı bırakılacak, ilgililer hakkında ayrıca bir yaptırım uygulanmayacak.

Öte yandan ihale sürecinde alınan muhtelif kararların bildirilmesine yönelik standart formlarda yer alan başvuru sürelerinin başlangıç tarihlerine ilişkin düzenleme de yapıldı. Söz konusu süreler, bildirim tarihini izleyen günden itibaren başlayacak. Böylece uygulamada karşılaşılan tereddütler ortadan kaldırıldı.

